

Läkemedelsbehandling vid graviditetsdiabetes

Förhöjt blodsocker som uppstår eller upptäcks under graviditet kallas för graviditetsdiabetes. Du kan läsa mer om vad diagnosen innebär för dig och ditt barn och om behandlingen i informationsbladet "Graviditetsdiabetes".

Flertalet kvinnor med graviditetsdiabetes kan uppnå tillfredställande blodsockerkontroll genom livsstilsförändringar med anpassad kost, daglig fysisk aktivitet och genom att avstå från tobaksbruk. I vissa fall behövs även tillägg av läkemedel. Denna information beskriver de läkemedel som står till buds för att sänka blodsockret vid graviditetsdiabetes.

Som en bakgrund är det viktigt att förstå varför graviditetsdiabetes uppstår. Hormonella förändringar under graviditeten gör att kroppen gradvis blir allt mer okänslig för insulinets effekter, så kallad insulinresistens. Kroppen försöker kompensera genom att bilda mer insulin. Om kroppen inte förmår öka insulinproduktionen tillräckligt mycket blir blodsockret förhöjt. Det finns två sätt att med läkemedel påverka denna balans, antingen genom att injicera insulin eller genom att öka kroppens känslighet för insulin med hjälp av tabletten Metformin.

Insulin

Den egna insulinproduktionen kan behöva stöttas med en eller flera insulininjektioner. Det finns två olika typer av insulin, långverkande insulin som ges till natten (basinsulin) och snabbverkande insulin som ges till måltider (måltidsinsulin). Dina blodsockervärden styr valet av behandling. Förhöjt blodsocker på morgonen och före måltider antyder ett behov av basinsulin och förhöjt blodsocker efter måltider antyder ett behov av måltidsinsulin. Ibland kan det bli aktuellt med såväl basinsulin som en eller flera doser måltidsinsulin. Ditt diabetesteam hjälper dig med att hitta rätt behandlingsform.

Att behöva ta insulin kan kännas jobbigt och skapa oro men att injicera insulin är ofta enklare än man tror. Nålen är kort och tunn och injektionen som ges i underhudsfettet känns betydligt mindre än sticket i fingret som du redan utför.

Insulin passerar inte moderkakan och når inte barnet. Däremot passerar sockret moderkakan och kan påverka barnet negativt under hela graviditeten. Genom rätt balans mellan måltider, fysisk aktivitet och insulindoser håller du blodsockret under kontroll så att barnet får rätt mängd näring och kan utvecklas normalt. Insulindoserna kommer att behöva ökas under graviditeten i takt med att insulinresistensen tilltar. Det är därför viktigt att fortsätta med dagliga glukosmätningar under hela graviditeten som ett underlag för hur insulindoserna ska justeras.

Metformin

Metformin är en tablett som framgångsrikt använts över hela världen i många år för att behandla diabetes utanför graviditet. Det finns numera stor erfarenhet av behandling med Metformin även under graviditet och Metformin är ett av behandlingsalternativen vid graviditetsdiabetes enligt Socialstyrelsens rekommendationer 2015.

Metformin verkar genom att öka kroppens känslighet för insulin så att det krävs en mindre mängd insulin för att uppnå en viss effekt. På så sätt minskar insulinbehovet och du kan eventuellt klara dig utan insulinbehandling. Eftersom övervikt är förknippat med insulinresistens är Metformin i första hand lämpat för kvinnor med överviktsproblematik. Ibland behöver man komplettera behandlingen med insulin, men i en lägre dos än vad som annars skulle behövas. Genom att hålla insulin dosen nere kan oönskad viktuppgång under graviditeten undvikas med i sin tur positiva effekter på graviditetsförloppet.

I motsats till insulin passerar Metformin moderkakan. Det finns idag ett stort antal studier som belyser säkerheten med användning av Metformin under graviditet. Din diabetesläkare kan redogöra ytterligare för dessa. Metformin lämpar sig inte för alla. Är du normalviktig eller om dina glukosvärden är förhöjda enbart efter måltider är insulin sannolikt ett bättre behandlingsalternativ.

Metformin kan ibland ge biverkningar i form av illamående och gasbildning i tarmen. Biverkningarna kan minimeras genom att långsamt öka dosen och genom att ta tabletten i direkt anslutning till eller efter måltiden. Ditt diabetesteam ger vägledning om doseringen.

Dosering

Metformin 500 mg	Frukost	Lunch	Middag
Dag 1			
Dag			
Dag			
Dag			

Det är också viktigt att känna till att behandling med Metformin ska avbrytas om man drabbas av magsjuka, infektion eller annat tillstånd som gör att man inte kan äta eller dricka.

Efter förlossningen

I de allra flesta fall kan behandlingen med insulin och Metformin avbrytas direkt efter förlossningen då hormonbalansen återgår till den vanliga och kroppens insulinbehov åter minskar. Det är dock viktigt att du mäter blodsockret under några dygn efter förlossningen för att förvissa dig om att blodsockret ligger bra.

Referens

Nationella riktlinjer för diabetesvård. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015. Tillgänglig på: <http://www.socialstyrelsen.se/nationellariktlinjerfordiabetesvard>